

ŠUMAVA ZAVŘENÁ

PROTI LIDEM NEBO PRO LIDI?

Pavel Valtr, Západočeská univerzita v Plzni,
Středisko pro výzkum regionálního rozvoje
UrbioProjekt - ateliér urbanismu, architektury a ekologie

Kategorizace IUCN - Mezinárodního svazu ochrany přírody

- Ib – Divočina (Wilderness) rozsáhlá oblast která si uchovala svůj přírodní charakter, bez trvalého nebo významného osídlení (primárně přístupná pro vědecký výzkum)
- II – Přírodní oblast určená k ochraně ekologické integrity ekosystémů pro současnou i budoucí generace, poskytující duchovní, vědecké, vzdělávací, rekreační a návštěvnické možnosti
- V – Oblast země, kde letitou interakcí člověka a přírody vznikla krajina s významnými estetickými, ekologickými nebo kulturními hodnotami, často s vysokou biologickou rozmanitostí, kde je důležité **zachování integrity člověka s přírodou v její tradiční podobě** – NP Krkonoše

IUCN: Předměty ochrany jsou nejlépe chráněny, jestliže jejich ochranu budou místní obyvatelé považovat za svůj zájem.

Ing. František Urban

- spoluzakladatel NP Šumava

- býv. pracovník MŽP, AOPK a **býv. viceprezident IUCN** pro Evropu, střední a severní Asii

„NP Šumava jsem spoluzakládal a dnes z toho mám výčitky svědomí. Bez něj mohla být Šumava plná života, „naturové lokality“ nepoškozené. Je hrozné sledovat diskuzi o kategorizaci – jako kdyby plnění byrokratických kritérií (a kategorizace IUCN nic jiného není), mělo přednost před ochranou přírody. Zklamal mě postoj některých lidí v IUCN, druhá mise byla zmanipulovaná a manipulace zřejmě pokračují. Kategorizace IUCN nemá pro praktickou činnost v národních parcích ani jiných chráněných území žádný význam. Dělat z kategorizace známkovací systém je hloupost a je to proti smyslu tohoto systému. Navíc je zařazení do jednotlivých kategorií velmi sporné. Národním parkem je území proto, že ho jako národní park vyhlásil stát a do toho nemá IUCN co mluvit.“

Aktuální situace

Dogmatická skupinka „teoretických biologů“ chce navázat na nepřírozenou půlstoletou historickou situaci v letech 1938 - 1989 a dále zamezit přístupnosti Šumavy pro obyvatele i návštěvníky Šumavy - vytvářením „zprivatizované experimentální exteriérové laboratoře virtuální divočiny pod ochranou „vybájeného štítu ochrany tetřeva“.

Znepřístupňování kulturní Šumavy, přeměnou na vynucené bezzásahové území, znamená totéž, co zřizování zdi, což je vždy nepřírozené. Alegorií je „Berlínská zeď“, která měla zabránit setkávání lidí ve směru Východ – Západ, a kde je jí konec ...“

Velkorysý potenciál Šumavy a jeho proměny

Struktura chráněných ploch NP a CHKO (vykazovaná)

Druh plochy	NP (ha)	NP (%)	CHKO (ha)	CHKO (%)	Celkem (ha)	Celkem (%)
Celkem	69030	100	99624	100	168654	100
- lesní	55962	88,1	57383	57,6	113345	67,2
- zemědělské	5057	7,2	27297	27,4	32354	19,2
-- TTP	5587	8,1	11000	11	16587	9,8
-- orné	375	0,5	9000	9	9375	5,5
-- DNP (sukcesní)	95	0,1	7297	7,3	7392	4,4
- vodní	1097	1,6	5467	5,5	6564	3,9
- zastavěné	66	0,1	399	0,4	336	0,2
- ostatní	5848	8,6	8892	9,1	15055	8,9

Pozn.: sukcesní plochy (býv. dočasně nevyužívané půdy – DNP) jsou zřejmě výrazně vyšší ploch

Problematika předmětu ochrany - biotop lesa

Skladba lesních dřevin NP Šumava (v %)

dřevina	přirozená (dle ÚHÚL)	cca rok 1850	současná
smrk ztepilý	41,9	51	83,7
jedle bělokorá	17,3	13	0,9
borovice blatka, kleč	0,7	2,4	2,7
borovice lesní	3,1	2	4,3
modřín opadavý	-	0,05	-
ostatní jehličnany (vč. tisu)	0,1	0,05	0,02
Jehličnany celkem	63,1	68,5	91,62
buk lesní	27	21	5,8
pionýrské listnáče (bříza, jeřáb)	7	8	2,3
javor klen	1,7	2	0,2
ostatní listnáče (jilm, jasan, olše)	1,2	0,5	0,08
Listnáče celkem	36,9	31,5	8,38

Evropsky významná lokalita Šumava má sledovat ochranu biotopové a druhové biodiverzity, Biosférická rezervace UNESCO ochranu tradičního extenzivního hospodaření. Chráněné ohrožené druhy rostlin jsou z největší části vázány na travnaté plochy bezlesí např. na Pláních Šumavy či v údolních polohách vodních toků. Ty však bez extenzivního obhospodařování - pastvy býložravců či kosení, sukcesně podléhají smrkové invazi.

Funkce Šumavy

- ochrana přírody: biotopy a druhy, obojí degradováno
- tradiční extenzivní zemědělské využívání pastvou – BR UNESCO
- environmentální výchova a vzdělávání
  - ekologické principy a zákonitosti (přímo, ne zprostředkovaně)
  - ohleduplnost, citlivost, mít rád přírodu
- rekreace a odpočinek
- život obyvatel, kvalita života

K nejatraktivnějším biotopům Šumavy patří rašeliniště se svébytnou květenou. Ta jsou však odvislá od vodního režimu, příp. omezujícího nástupu „suchomilnějších“ klečových dřevin. V Tříjezerní slati je naučná stezka, v Jezerní slati je vyhlídková věž, v Chalupské slati povalový chodník, nově bylo zpřístupněno Soumarské rašeliniště, do území většiny rašelinišť je však, žel, vstup zakázán.

Bezzásahovost je přínosná jen v přírodních ekosystémech. Hodnoty Šumavy se nám podaří zachránit jen komplexním ekosystémovým asistenčním přístupem. Citlivý management si vyžaduje většina ohrožených taxonů, např. alpský migrant dřípatka horská (*Solanella montana*). Bez tradičního extenzivního pastevního využívání nedovolí stařina vyrůst konkurenčně slabým ohroženým chráněným druhům.

Žádoucí vize Šumavy

- park přátelský, přitažlivý a komunikativní
- park pro milovníky přírody, umožňující poznání a pochopení ekologických principů a zákonitostí
- park pro odpočinek, relaxaci a wellness pobyty
- park pro klidové outdoorové sportovce
- park svou velikostí a zonací vyhovující potřebám trvalé udržitelnosti environmentální, ekonomické i sociální

Neodsouhlasená, ale rigidně prosazovaná vize Šumavy jako „Divoké srdce Evropy“ a rozsáhlé znepřístupňování Šumavu, je v rozporu s výchovným posláním národního parku. Příkladem může být po staletí využívaná přeshraniční cesta od Březníka k hraničnímu „Modrému sloupu“, která byla v minulém století náročně zpevněna. Pro jistotu je navrhováno ji „rozebrat a odvézt mimo národní park“, aby opravdu tam již nikoho nenapadlo požadovat po ní pěšky chodit. „Zástupným“ důvodem je severský pták tetřev, který z našich poloh ustupuje, jenž však při záměrném nerušení lidmi, si na ně zvykne - *dlouhodobé rušení, hluk a exhaláty z těžké techniky by mu však nevadily.*

Turistická „dámská cesta“ byla jedinečně pohodlně trasována kolem okraje kamenných moří, a profesionálně vyskládána z kyklopsky rovnaných kamenů členy Klubu českých turistů. Přestože prochází jen rozsáhlým ochranným pásmem rezervace v CHKO, někdejší Správa NP a CHKO ji i další návazné území zneprůstupnila nejen administrativně, ale i reálně - díky velkému množství ponechaným padlých kmenů přes cestu je zcela neprůchodná. Tato situace je součástí svévolně nadiktovaného režimu bezzásahového „rozpadu“ lesa (ke vzniku virtuální divočiny) v CHKO. Naštěstí milovníci Šumavy jsou všichni sportovci.

V současnosti dochází na Šumavě k absurdní situaci, kdy fundamentální skupinka, požadující z druhotných, kulturních porostů vytvořit „bezzásahovou divočinu“, a to i přes negativní, evropské a světové zkušenosti, znásilňuje rozumnou většinu. Množství protestních občanských iniciativ písemných aj. zůstává bez odezvy – českoněmecké protestní pochody do zakázaného hraničního území Šumavy, přes bývalou Juránkovu chatu se konají již tři roky.

Protagonisté bezzásahovosti – prof. Kindelman a ornitolog Mgr. Vermouzek, euroinspektorům (Stefan Lainer a Ctibor Kocman) sdělili, že *bezzásahovostí je konečně založen ten správný les, že ptákům vč. tetřeva se lépe daří v odumřelém lese (byť se tam nemají na čem žít, zejména v zimě) a zejména, že dřevokornímu hmyzu je dobře v odumřelém lese. Ironií však je, že tetřev se musel z bezzásahových území přestěhovat do zásahových ploch, kde má příhodnější podmínky pro přežití. Vyslaní inspektoři museli uznat, že k porušení stanovišť nedošlo. Nebylo však řečeno, že nařizovanou bezzásahovostí dochází k likvidaci řady vymezených chráněných biotopů a druhů.*

Rychlovýroba „přírodního lesa“ - bezzásahová výroba „přírodního lesa“ při záměrném využití kůrovce, dokonce i v CHKO, za neúprosné likvidace jak pralesních pozůstatků (stromy nad 140 let), tak antropogenních pozůstatků (vodní nádrže, cesty, obytné i sakrální objekty), ale i lidské přítomnosti je naprosto zcestná, přičemž přináší rozsáhlé škody, které doposud kryjí někteří vedoucí pracovníci.

Hranice bez drátů ale zakázaná – pohled k Luznému

Hraniční chodník

Zakázané staleté cesty – křížek

Lipno je klasickým příkladem potřeby vyjmutí území z přírodně chráněného území.

Závěr

NP Šumava začal být veden ve II. kategorii IUCN, ačkoliv tomu neodpovídá skladbou ekosystémů, neboť v NPŠ jsou přírodní ekosystémy zastoupeny pouze 13 %! - i běžný NP má mít přirozený nebo lidskou činností málo ovlivněný ekosystém. Tato kategorie je pro NP, kde je zastoupení přírodních a přírodě blízkých ekosystémů převažující. Tedy se jedná o účelový nestoudný podvod!

Vzhledem k byrokratickému konzervativnímu pojetí ochrany přírody v ČR vznikají **rozsáhlé škody** z naoktrojované bezzásahovosti, přičemž dochází k **rychlým ztrátám chráněných a ohrožených druhů a biotopů**. Současně je provázaně NP i CHKO zneprístupňován.

Proto se navrhuje NP Šumavu vyjmout z kategorizace IUCN, nanejvýš NPŠ a CHKO uvádět v kategorii V a **nově vymezit zonaci NP a CHKO odpovídající aktuálnímu stavu chráněných hodnot, ale i požadavkům BR UNESCO a EVL Šumava** (KRNAP je veden v kategorii V, CHKO Šumava zatím v kategorii IV).